

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

«Αξιοποίηση της ελληνικής μουσικής για τη διδασκαλία της γλώσσας και του πολιτισμού στο διαπολιτισμικό σχολείο».

Όνομα: Μ. Ξέστερνου

Τίτλος συγγραφέα: δ.φ. , Λέκτορας (Π.Δ.407/1980) στο Τμήμα Φιλολογίας του Παν. Πελοποννήσου, εκπαιδευτικός Εκπ. Γείτονα.

E-mail: mxest@otenet.gr

Όνομα: Μ. Ηλιοπούλου

Τίτλος συγγραφέα: Μ.Α., υπ.δρ. Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, εκπαιδευτικός Εκπ. Γείτονα

E-mail: miliopoulou@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα επαφής με αντιπροσωπευτικά δείγματα ελληνικής μουσικής που απηχούν κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες του νεότερου ελληνικού κράτους: 1) δημοτικό τραγούδι (ξενιτιά) 2) 1 ρεμπέτικο τραγούδι (προσφυγιά) 3) 1 νεότερου κύματος (αγώνες για πολιτική ελευθερία). Δίνεται η δυνατότητα σε μαθητές με διαφορετικές εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτικές ή μορφωτικές ανάγκες να προσεγγίσουν στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού μέσω μιας κοινής γλώσσας, της μουσικής που δε στιγματίζει την πολιτισμική διαφορετικότητα. Στόχος της διδακτικής προσέγγισης είναι η εκμάθηση της γλώσσας μέσω εναλλακτικών τρόπων. Διασφαλίζεται έτσι, η αρμονική ένταξη των μεταναστών με πολιτικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στην ελληνική πραγματικότητα. Επιπρόσθετα, στην εισήγηση αναλύονται οι παιδαγωγικές αρχές της συγκεκριμένης πολυτροπικής προσέγγισης της σύγχρονης γλωσσικής επικοινωνίας (κείμενο, εικόνα, ήχος). Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στο Ανοικτό Διαπολιτισμικό Σχολείο, Αγορά.

Λέξεις κλειδιά: Ελληνική μουσική, Γλώσσα, Μετανάστες, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.

Η παρουσία μεταναστών στη χώρα μας και η ανάγκη εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας φέρνει στην επιφάνεια νέα θέματα που αφορούν την παιδεία και δημιουργούν νέες ανάγκες όπως αυτές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σε μια κοινωνία που πλέον χαρακτηρίζεται πολυπολιτισμική. Βασική πρόκληση στα πλαίσια της σύγχρονης

πραγματικότητας είναι η οργάνωση των σχέσεων και των διαδικασιών μάθησης μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών με τέτοιο τρόπο που να οδηγεί σε μια δημιουργική αλληλεπίδραση πολιτισμών.

Παιδαγωγικές αρχές

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται σε μια φιλοσοφία του υποκειμένου, δηλαδή σε μια φαινομενολογία που οικοδομεί την έννοια του υποκειμένου ως ελεύθερου και υπεύθυνου κοινωνικού όντος, το οποίο εγγράφεται σε μια κοινότητα ομοίων (Γώγου 2009). Με αυτό τον τρόπο το άτομο μπορεί να διδαχθεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός άλλου πολιτισμού, μέσα από τη διαδικασία της αλληλόδρασης που θεωρείται σημαντική για τον προσδιορισμό της κουλτούρας και της πολιτισμικής ταυτότητας (Goffman 1973). Σε πρακτικό επίπεδο, μια διαπολιτισμική εκπαίδευση οφείλει να απευθύνεται σε όλες τις ομάδες και όχι μόνο σε ομάδες μεταναστών. Στόχος της αφομοίωσης δεν πρέπει να είναι η εξαφάνιση της ιδιαίτερης κουλτούρας του κάθε μετανάστη, αλλά ο σεβασμός του πλουραλισμού των κοινοτήτων. Ο βασικός χαρακτήρας κάθε εκπαιδευτικού εγχειρήματος θα πρέπει να είναι η ανεκτικότητα και ειδικά ο σεβασμός στο Άλλο.

Η μουσική, ως εργαλείο, θα μπορούσε προσφέρει στη στήριξη της πολυπολιτισμικότητας. Έχει καταδειχθεί ότι η μουσική μπορεί να προκαλέσει έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις στο 80% των ενηλίκων, αντιδράσεις που ποικίλλουν από συναισθήματα χαράς, μέχρι λύπης, φόβου (Στρατουδάκης 2005). Τα τραγούδια κάθε λαού αποτελούν έκφραση της παράδοσης και έκφραση ιστορικών στιγμών. Η μουσική λοιπόν, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό εργαλείο, αφού δημιουργεί ευχάριστο κλίμα διδασκαλίας. Παράλληλα, καλλιεργεί στοιχεία ενσυναίσθησης και διαπολιτισμικού σεβασμού.

Το διδακτικό μας εγχείρημα στην Παλιά Αγορά της Κυψέλης στηρίχτηκε στη διδασκαλία στοιχείων ελληνικού πολιτισμού και γλώσσας με τη χρήση μουσικής. Η χρήση του υπολογιστή (ήχος, εικόνα, κείμενο) ήταν ένα καθοριστικό εργαλείο, διότι μας έδωσε τη δυνατότητα να διευρύνουμε τη διδακτική μας προσέγγιση η οποία εμπλουτίστηκε με διαπολιτισμικές προσεγγίσεις μέσω του ελληνικού τραγουδιού και εικόνων από την ελληνική παράδοση. Πρωταρχικός στόχος αυτής της προσπάθειας η ανάκτηση και συμβολή στοιχείων της ελληνικής παράδοσης ως στοιχεία εποικοδομητικής συμβίωσης ανθρώπων με διαφορετικά βιώματα σε έναν

πολυπολιτισμικό ιστό. Τα στοιχεία που αντλούνται από το τραγούδι, την εικόνα, τους ήχους δημιουργούν σχέσεις μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών καλλιεργώντας κλίμα δημιουργικής αλληλεπίδρασης των πολιτισμών.

Η διδακτική προσέγγιση βασίστηκε στην προβολή μέσω υπολογιστή, φύλλο εργασίας, ομαδοσυνεργατική έρευνα και συζήτηση. Η φύση της διδασκαλίας δεν είναι τυποποιημένη και αυτό για να δίνεται η δυνατότητα ελεύθερης δημιουργίας και έκφρασης, λαμβάνοντας υπόψη την ετερογένεια των μελών της ομάδας (διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, διαφορετικά κίνητρα, δυνατότητες και ενδιαφέροντα, διαφορετικό ρυθμό μάθησης και ανάπτυξης γλωσσικών και άλλων δεξιοτήτων). Με αυτή τη φιλοσοφία μαθητές και εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν προς όφελος και των δυο πλευρών. Δίνεται ένα πρώτο έναυσμα δημιουργίας διδακτικών προσεγγίσεων και επιμορφωτικών διαδικασιών, με στόχο να ενισχυθεί η εκπαίδευση ώστε να ζούμε και να δρούμε μαζί (Μιχάλης 2003).

Τα φύλλα εργασίας σέβονται τις παιδαγωγικές αρχές της ομαδοσυνεργατικότητας και της εποικοδομητικής μάθησης. Προτείνουν την κοινή δράση που στηρίζει την ιδέα της συνεργασίας μέσα στην ομάδα. *«Είναι ακριβώς το χαρακτηριστικό της 'από κοινού δράσης με κοινό στόχο', που ξεχωρίζει τη συνεργασία από την αλληλεπίδραση»* (Βούρος, 1995: 159). Οι De Corte et all. (1979) εξηγούν πως η συνεργατική μάθηση βοηθά τους μαθητές/-τριες να μοιράζονται διαφορετικές όψεις για το ίδιο θέμα, να γνωρίζουν τις απόψεις των άλλων και να εκφράζουν τη δική τους. Στόχος είναι η επίτευξη ενός κοινού σκοπού και η σταδιακή ανάπτυξη της επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους. Ο συσχετισμός των κειμενικών στοιχείων κάθε τραγουδιού με τα εποπτικά μέσα (εικόνα, ήχος, εκπόνηση πολυμεσικού κειμένου) εικονοποιεί τη γνώση και στηρίζει την κριτική σκέψη. Επιπρόσθετα, η συνολική διαδικτυακή έρευνα για τον εντοπισμό στοιχείων πολιτισμού, γλώσσας και εικόνων στηρίζεται στην ανακαλυπτική μάθηση. Μάθηση και γνωστική ανάπτυξη επιτυγχάνονται μέσα σε ένα πλαίσιο που συνδυάζει τις αρχές του κοινωνικού εποικοδομισμού και της γνωστικής μαθητείας (Ματσαγγούρας, 1999).

Διδακτική πορεία

Επιλέξαμε ως διδακτικό υλικό ένα πρόγραμμα επαφής με αντιπροσωπευτικά δείγματα ελληνικής μουσικής που απηχούν κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες του νεότερου

ελληνικού κράτους: 1) δημοτικό τραγούδι (προσφυγιά) 2) 1 ρεμπέτικο τραγούδι (ξενιτιά) 3) 1 νεότερου κύματος (αγώνες για πολιτική ελευθερία). Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν τα τραγούδια: *Από ξένο τόπο* (Δημοτικό τραγούδι), *Πρωτοχρονιά στην ξενιτιά* (ρεμπέτικο), *Μην ξεχνάς τον Ωρωπό*, (έντεχνο σε στίχους και μουσική Μίκη Θεοδωράκη). Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα που έχουν προχωρημένο επίπεδο γλωσσικής κατάρτισης.

Οι μαθητές /τριες έρχονται σε επαφή με κάθε τραγούδι, άλλοτε σε συνδυασμό με ένα οπτικοποιημένο (με εικόνες και ήχο) κείμενο στο powerpoint και άλλοτε μόνο ακούγοντας και διαβάζοντας το στίχο από το φυλλάδιο. Χωρίζονται σε ομάδες και επιτελούν τις διάφορες προτεινόμενες εργασίες του φύλλου εργασίας. Το φύλλο αποτελείται από 3 μέρη: το πρώτο δίνει τους στίχους του τραγουδιού μαζί με πληροφορίες για την ιστορική εποχή και το μουσικό είδος του, το δεύτερο έχει ερωτήσεις κατανόησης για να διευκολυνθεί η πρόσληψη του γλωσσικού κειμένου και τέλος, το τρίτο μέρος προτείνει εργασίες με στόχο αυτές να αποτελέσουν την αφόρμηση που θα οδηγήσει στη διαπολιτισμική προσέγγιση της μουσικής και της ανθρώπινης ιστορίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε την εύρεση αντίστοιχων μουσικών από άλλες περιοχές της γης, τη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου με την τεχνολογία του powerpoint για να παρουσιάσουν το τραγούδι με επιλογή ανάλογων εικόνων από την ιστορία διαφόρων λαών, την ελεύθερη ανάρτηση του στην ιστοσελίδα του you tube, τη μελέτη εκπομπής «Το Πανόραμα του αιώνα» με αντικείμενο τις αιτίες και τις κοινωνικές συνθήκες της μετανάστευσης στις αρχές του 20ου αιώνα, καθώς και απλές γλωσσικές ασκήσεις όπως για παράδειγμα, την αντιστοίχιση ελληνικών λέξεων με εικόνες ή ρημάτων με προσωπικές αντωνυμίες.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο. Βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης σε επίπεδο πιλοτικής εφαρμογής. Στο παράθεμα παρατίθενται τα φύλλα εργασίας των τριών ενοτήτων.

Βιβλιογραφία

- Βούρος Γ. (1995) Συνεργατική δράση και μάθηση: ζητήματα, συστήματα και τάσεις, στο: Ρετάλη Σ., *Οι προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Γώγου Λέλα (2009), *Διαπολιτισμική προσέγγιση και κοινωνική ένταξη*, <http://www.pee.gr>.
- Ματσαγγούρας Η., «Από την Αυτό-ρυθμιζόμενη Μάθηση στη Συνεχιζόμενη

Εκπαίδευση», εισήγηση στο Θ' Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας. Βόλος, Νοέμβριος 1999.

- Μιχάλης Ηλίας (2003), Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως προϋπόθεση στο σύγχρονο σχολείο: Δράσεις και προοπτικές. <http://www.syllogosdelmouzos.gr>.
- Στρατουδάκης Κώστας (2005) Υποκειμενικότητα και αντικειμενικότητα κατά την αντίληψη της μουσικής. Ιόνιο Πανεπιστήμιο.
- Goffman E. (1973), La mise en scene de la vie quotidienne. Paris: De Minuit.
- De Corte E., Geerlings C.T., Lagerweil N.A.J., Peters J.J., & Vanderberghe R. (1979), Les fondements de l' action didactique. Bruxelles: A. De Boeck.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

«Πρωτοχρονιά στην ξενιτιά» (ρεμπέτικο)

Πρωτοχρονιά Αγιο-Βασιλιού,
στην άμμο καθισμένος
με ένα ξεροκόμματο
την πέρασα ο καϊμένος.
Κι αυτήν την ώρα σκέφτηκα,
Μαριώ, τα βάσανα μου
και για νεράκι έπινα
τα μαύρα δάκρυα μου.
Γιατί 'μουνα στην ξενιτιά
μακριά από την πατρίδα
και ζούσα γυναικούλα μου
με ψεύτικη ελπίδα.
Η ξενιτιά, η ερημιά
η πίκρα και η λύπη...
Όλα μου τα 'δωσε ο Θεός,
τίποτα δε μου λείπει.

Α. Λίγα λόγια για τη μουσική του ρεμπέτικου

(<http://www.rempetika.com/history.htm>)

Η ιστορία του ρεμπέτικου τραγουδιού είναι αξιοπρόσεκτη από το γεγονός και μόνο ότι διαδραματίζεται σε ένα στενό χρονικό διάστημα (περίπου 30-40 χρόνια) και ταυτόχρονα όμως έχει τόσο μεγάλη επίδραση στην εξέλιξη του Ελληνικού τραγουδιού. Ίσως τελικά να αποτελεί τον "συνδετικό κρίκο" της μουσικής του 19ου και 20ου αιώνα στην Ελλάδα.

Πολλοί μελετητές και ιστορικοί χωρίζουν το ρεμπέτικο τραγούδι σε 3 περιόδους. Ο διαχωρισμός αυτός έχει μεγάλη σημασία για την κατανόηση του ρεμπέτικου γιατί κατά κάποιον τρόπο ακολουθεί την ιστορία της Ελλάδας και τα γεγονότα που συνέβησαν τότε. Έτσι χονδρικά το ρεμπέτικο τραγούδι χωρίζεται σε τρεις δεκαετίες (1922-1932, 1932-1942 και 1942-1952).

-Στην πρώτη δεκαετία κυριαρχεί το Συμυρναϊκό και ανατολίτικο στυλ στο ρεμπέτικο τραγούδι. Η καταστροφή της Σμύρνης και η προσφυγιά από την Μικρά Ασία

εμπλουτίζουν το Ελληνικό τραγούδι με αμανέδες, ταξίμια, Σμυρνιές τραγουδίστριες και ανατολίτικα όργανα (σάζι, σαντούρι, ούτι, κανονάκι). Τα καφέ-αμάν γίνονται κύριος φορέας αυτής της μουσικής και αρχίζουν οι πρώτες γραμμοφωνήσεις τραγουδιών (στην Αμερική ήδη από το 1910).

-Στην δεύτερη δεκαετία έχουμε την αυθεντικότερη έκφραση του ρεμπέτικου τραγουδιού από τους μάγκες των μεγάλων αστικών κέντρων και την αντικατάσταση των ανατολίτικων οργάνων με μπουζούκι, μπαλαμά και κιθάρα. Την εποχή αυτή (30-40) η ρεμπέτικη μουσική αποτελεί τρόπο ζωής για τους ανθρώπους του περιθωρίου, της φτώχειας, τους αδικημένους από την κοινωνία, τους ναρκομανείς, τους φυλακισμένους.

-Στην τρίτη δεκαετία αλλάζει το στυλ των τραγουδιών και κάνουν την εμφάνισή τους οι μουσικές ιδιοφυίες της εποχής (Τσιτσάνης, Χιώτης, Μητσάκης και άλλοι). Η μουσική γίνεται περισσότερο πολύπλοκη και δυσκολόπαιχτη. Είναι μια δύσκολη εποχή για τον Ελληνικό λαό.

B. Ερωτήσεις κατανόησης:

1. Τι δυσκολίες έχει ο ξενιτεμένος του τραγουδιού;
2. Ποιες σκέψεις κάνει ;
3. Ποια αρνητικά συναισθήματα λέει πως νιώθει στην ξενιτιά;
4. Είναι τυχαίο που βρίσκεται στην παραλία τη μέρα της Πρωτοχρονιάς;

Γ. Εργασία:

1. Το ρεμπέτικο είναι μουσική των ανθρώπων του περιθωρίου. Βρείτε αντίστοιχες μουσικές με τέτοιο ρόλο σε άλλες κουλτούρες και παρουσιάστε τις στην τάξη. Για ποια θέματα μιλούν;

2. Στην ιστοσελίδα του youtube, κατεβάστε το απόσπασμα (1:23 έως 5:30) από το 1^ο και 2^ο επεισόδιο της εκπομπής «Πανόραμα του αιώνα» (<http://www.youtube.com/watch?v=dadeLYCUep0>), που αναφέρεται στη μετανάστευση των ελλήνων στην Αμερική.

Συγκρίνετε το χθες με το σήμερα αναφορικά με :
την ηλικία των μεταναστών,

.....
.....
.....
.....

τους λόγους μετανάστευσης,

.....
.....
.....
.....

το ρόλο των ταξιδιωτικών πρακτόρων,

.....
.....
.....
.....

τον προσδοκώμενο χρόνο παραμονής τους,

.....
.....

.....
.....
τις διατυπώσεις στη νέα χώρα,
.....
.....
.....

.....
.....
την επαγγελματική τους απορρόφηση,
.....
.....
.....

.....
.....
την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση.
.....
.....
.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

«Μην ξεχνάς τον Ωρωπό», Μίκης Θεοδωράκης (στίχοι-μουσική)

Και συ λαέ βασανισμένε
Μην ξεχνάς τον Ωρωπό.

Ο πατέρας εξορία
Και το σπίτι ορφανό
Ζούμε μες την τυραννία
Στο σκοτάδι το πηκτό.

Και συ λαέ βασανισμένε
Μην ξεχνάς τον Ωρωπό.

Κλαίει η μάνα τώρα μόνη
Κλαιν τα δέντρα, τα βουνά
Στην πατρίδα μας νυκτώνει
Ορφανή είν' αγκαλιά.

Και συ λαέ βασανισμένε
Μην ξεχνάς τον Ωρωπό.

Μες τα σύρματα κλεισμένοι

Μα η καρδιά μας πάντα ορθή.
Πάντα ο ίδιος όρκος μένει
Λευτεριά και προκοπή

Και συ λαέ βασανισμένε
Μην ξεχνάς τον Ωρωπό.

A. Λίγα λόγια για το τραγούδι:

Ο συνθέτης Μίκης Θεοδωράκης είχε πλούσια φιλελεύθερη και αντιδικτατορική δράση. Συλλαμβάνεται τον Αύγουστο του 1967. Ακολουθεί η φυλάκισή του στην οδό Μπουμπουλίνας, η απομόνωση, οι φυλακές Αβέρωφ, η μεγάλη απεργία πείνας, το νοσοκομείο, η αποφυλάκιση και ο κατ' οίκον περιορισμός, η εκτόπιση με την οικογένειά στη Ζάτουνα Αρκαδίας, και τέλος το στρατόπεδο Ωρωπού. Όλο αυτό το διάστημα συνθέτει συνεχώς. Πολλά από τα καινούργια έργα του κατορθώνει με διάφορους τρόπους να τα στέλνει στο εξωτερικό, όπου τραγουδιούνται από τη Μαρία Φαραντούρη και τη Μελίνα Μερκούρη.

Στον Ωρωπό η κατάσταση της υγείας του επιδεινώνεται επικίνδυνα. Στο εξωτερικό ξεσηκώνεται θύελλα διαμαρτυριών. Προσωπικότητες, όπως ο Δημήτρης Σοστάκοβιτς, Arthur Miller, Laurence Olivier, Yves Montand και άλλοι, δημιουργούν επιτροπές για την απελευθέρωσή του. Τελικά υπό την πίεση αυτή αποφυλακίζεται και βρίσκεται στο Παρίσι τον Απρίλιο του 1970.

(http://mousikorama.gr/theodorakis_mikis.html)

B. Ερωτήσεις κατανόησης:

1. Τι συμβολίζει, κατά τη γνώμη σας, στο τραγούδι ο Ωρωπός;

.....
.....
.....

2. Τι είδους βάσανα περνά ο λαός σύμφωνα με το τραγούδι;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Γ. Εργασία :

1. Αφού οργανωθείτε σε ομάδες, βρείτε τραγούδια και άλλων λαών που να μιλούν για κάποιο τόπο ως σύμβολο, όπως οι φυλακές του Ωρωπού.
2. Αξιοποιήστε την τεχνολογία του powerpoint για να παρουσιάσετε το τραγούδι με ανάλογες εικόνες από την ιστορία διαφόρων «βασανισμένων» λαών :
 - α. επιλέξτε τις φράσεις που κατά τη γνώμη σας αξίζει να εικονοποιηθούν
 - β. ανατρέξτε στο διαδίκτυο σε μια μηχανή αναζήτησης εικόνων
 - γ. προσθέστε στο powerpoint τους στίχους και τη μουσική.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

«*Από ξένο τόπο*» (Δημοτικό τραγούδι)

Από ξένο τόπο και απ' αλαργινό
ήρθε ένα κορίτσι δεκαοχτώ χρονών.
Ούτε στην πόρτα βγαίνει, ούτε στο στενό,
ούτε στο παραθύρι δυο λόγια να της πω.
Έβγα κόρη του γιαλού, άστρο λαμπερό.
Χάρισε μου την ελίτσα που έχεις στο λαιμό.
Δε σου τη χαρίζω, δε σου την πουλώ.
Μόνο την έχω να τη βλέπεις να σε τυραννώ.

A. Λίγα λόγια για το τραγούδι:

Δημοτικά τραγούδια :

Τα δημοτικά τραγούδια έχουν τη ρίζα τους στα αρχαία λαϊκά τραγούδια. Διαφέρουν μόνο στη γλώσσα. Είναι δημιουργημένα από το λαό κι όχι από ένα ξεχωριστό άτομο. Η αρχική σύλληψη γίνεται από ένα άτομο που έχει το χάρισμα. Στη συνέχεια το τραγούδι το παίρνει ο λαός, το προσαρμόζει αδιάκοπα και μέσα στο χρόνο ξεχνιέται εντελώς ο πρώτος δημιουργός του.

Το δημοτικό τραγούδι έχει δεσμό με τη μουσική και το χορό. Στο γλέντι και στο πανηγύρι ποτέ δεν τα απαγγέλλει. Τα συνοδεύει με μουσική και άλλοτε με χορό συγχρόνως.

Άλλα τραγούδια τα τραγουδάει ο λαός την ώρα που κάθεται στο τραπέζι (της τάβλας) και άλλα τα τραγουδάει καθώς χορεύει (χορευτικά).

B. 1. Ποιος κάνει τι;

Βρείτε τα ρήματα και ζευγαρώστε τα με τα πρόσωπα:

Ένα κορίτσι 1. ήρθε
2.

- Εγώ** 1.
2.
3.
4.
5.

- Εσύ** 1.
2.
3.
4.

2. Τι παρατηρούμε στα ρήματα που ζευγαρώνουν με το *εγώ*;

.....
.....
.....

3. Τι παρατηρούμε στα ρήματα που ζευγαρώνουν με το *ένα κορίτσι*;

.....
.....
.....

4. Τι παρατηρούμε στα ρήματα που ζευγαρώνουν με το *εσύ*;

.....
.....
.....
.....

Γ. Μπορείτε να βρείτε μέσα στο τραγούδι ποιες ελληνικές λέξεις «δείχνουν» οι φωτογραφίες;

1.

2.

3.

4.

5.

